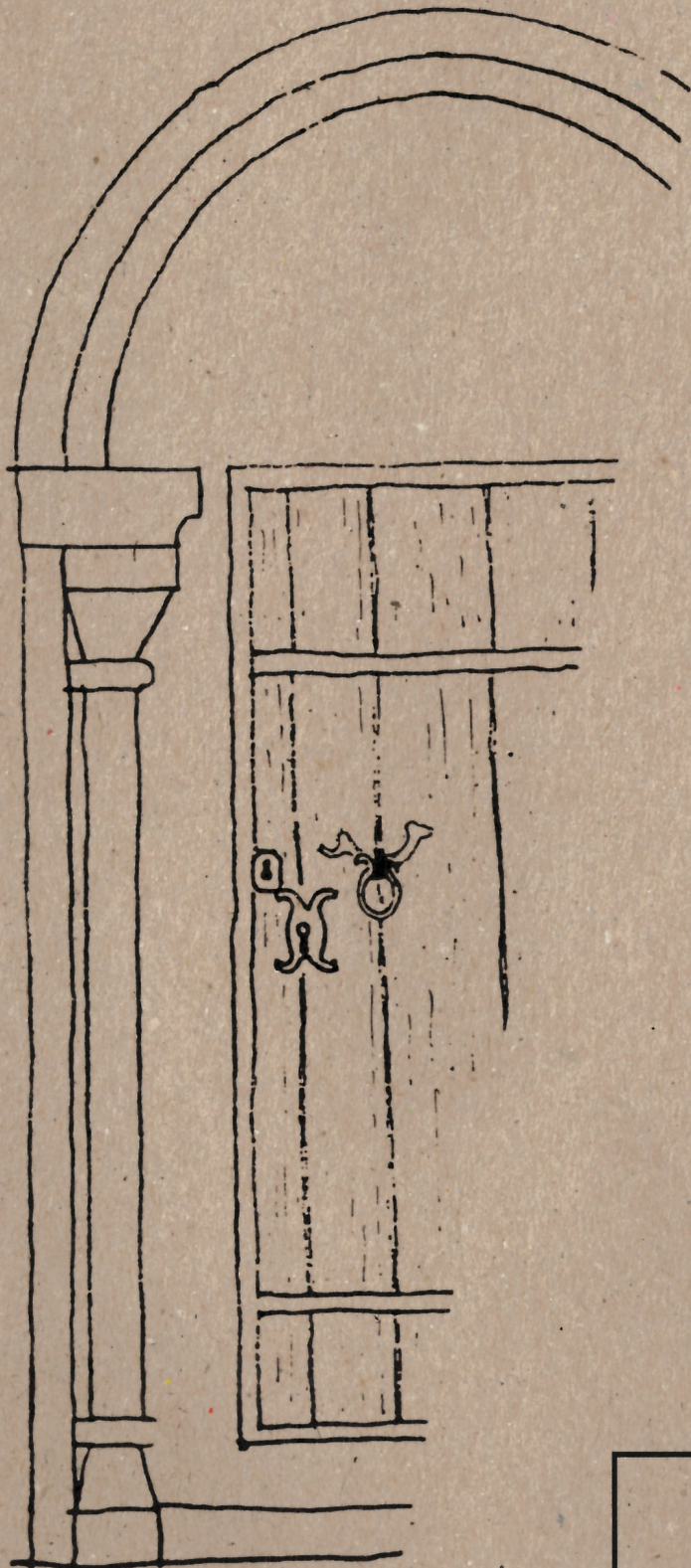

Kökmacken

FÖRENING FÖR INSEKTS-
OCH SMÅKRYPSKÄNNEDOM
PÅ GOTLAND.

FÖRENINGSBLAG

NR: 74 Augusti 2016

BILDEN PÅ FRAMSIDAN VISAR

RIDDARSKINNBAGGEN, *Lygaeus equestris*(L) är den största och genom sin klara färgteckning i rött och svart, den mest iögonfallande medlemmen av heteropterfamiljen Lygidae i Sverige.

Den på framsidan, skissartat, avbildade Riddarskinnbaggen är starkt förstorad. I verkligheten är längden 9,7 - 10,2 mm, antennernas längd är cirka 5 mm.

På Gotland har RIDDARSKINNBAGGEN dialektalt namnet KÖRKMACKEN. Förr användes också namnet Båtsman (spec. Sundre) och i Småland namnet Skomakare.

En av orsakerna till namnet KÖRKMACKEN kan vara att de söker sig till varma övervintringsplatser, exvis i kyrkorna. Speciellt uppträder de då på våren och på hösten, vid de mörka dörrarna och de mörka dörrkarmarna, som snabbt värms vid solsken och springorna är bra lägömslen. De kan då uppträda i stora mängder.

Se livscykeln KÖRKMACKEN nr. 1. 1992.

År 2000 utsågs RIDDARSKINNBAGGEN till Gotlands landskapsinsekt.

Sveriges Entomologiska Förening utgav år 2000 boken Sveriges Landskapsinsekter. Gotlands Entomologiska Förening hade då genom röstning föreslagit Riddarskinnbaggen till kandidat som Gotlands landskapsinsekt.

Boken har ISBN 91-630-9399-5.

Redaktör Markus Forslund. Teckningar Nils Forshed. Grafik Seija Nyberg.

Boken har mycket vackra färgillustrationer. Begränsad upplaga. Köp kan ske genom Gotlands Entomologiska Förening, ordförande. Genom köp stöds GEF, då hela avkastningen går till GEF, -tack.

REDAKTÖR för medlemsbladet KÖRKMACKEN.

Mats Björck, Mårtenskviör 9, 623 35 Burgsvik
Tel. 0498-49 74 22

Alla önskemål om artiklar, nya idéer, beriktigade riktas till Mats som är mycket tacksam för alla synpunkter.

Red; Som framgår av innehållsförteckningen har red. försökt göra den mer lättläst genom att ange att artikel exvis. handlar om en skalbagge, vilken familj och vilken art som uppträder. Framför allt blir det lättare att leta fram en viss art i efterhand. Detta så länge som vi inte har kunnat samla allt i digital form.

I detta nummer har vi redovisat sex arter som inte är så dagliga eller till och med sällsynta här på Gotland, red. tänker på skalbaggen *Licinus depressus*, skinnbaggen *Gastrodes abietum*, dyngbaggarna *Ontohophagus nuchicornis* och *Ontohophagus illyricus* samt fjärilen *Apatura iris* och inte minst den stora ansamlingen av *Philanthus triangulum*.

När det gäller bivargen, *Philanthus triangelum*, är det sannolikt den mycket varma sommaren som stärkt förra årets etablering som vi inte hade korn på.

Det blir alltmer spännande för varje år !

En rättelse. Ett läsfel av red. måste rättas.

Körkmacken nr. 72. December 2015, sidan 13 under rubriken Dvärgflickslända, *Nehalennia speciosa*. Rad 4 där skall ordet "mur" utbytas till myr.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

Nu har den setts även på Gotland.....	Sid 2.
Sälgskimmerfjärilen. <i>Apatura iris</i> .	
Minnesord. Vincen Williams.....	Sid 2.
Den grönskimrande, lurar oss emellanåt.....	Sid 3.
Skalbagge.Familj. Scarabaeidae. <i>Cetonia aurata</i> .	
Ett fynd i stor guleskål	Sid 4.
Skalbagge.Familj. Oedemeridae. <i>Oedemera lurida</i> .	
Denna "bagge" välkomnade oss !	Sid 5.
Skalbagge.Familj. Tenebrionidae. <i>Opatrum sabulosum</i> .	
Ytterligare ett fynd på asfaltvägen	Sid 6.
Skalbagge. Familj. Carabidae. <i>Licinus depressus</i> .	
Medlemmar fann rovkostklarnas "Kungakrona"	
i stor mängd.	Sid 7 – Sid 10.
Steklar. Familj. Sphecidae. <i>Philanthus triangulum</i>	
Medlemmarnas fynd	Sid 11 – Sid 12.
22 fynd.	Även, Sid 16.
Den har äntligen visat sig i grankottar.	Sid 13.
Skinnbaggarna.Familj. Lygaeidae. <i>Gastrodes abietum</i> .	
Äntligen har Rak.- & Oxhorndyveln	
visat sig. Skalbaggar.....	Sid 14 – Sid 15.
<i>Ontohophagus nuchicornis</i> & <i>O. illyricus</i> .	
Dom trivs i badrumet, på tvål – tvålrester.....	Sid 16.
Flugor.Familj. Psychodidae. <i>Psychoda (alternata)</i> .	
Kompletterande fynd från medlemmar.....	Sid 16.
Lepidoptera. Familj. Nymphalidae. Art. <i>Vanessa atalanta</i> . Amiraljäril.	
" " " Art. <i>Vanessa cardui</i> . Tistelfjäril.	
Odonat. Familj. Libellulidae. Art. <i>Libellula depressa</i> . Bred trollslända.	

Graphosoma lineatum.

Strimlus. (Bärfis)

Denna sommar har strimlusen fullständigt dominerat bärfisfaunan. Parning har pågått under minst två perioder.

Ni som läst Körkmacken, sedan den startade, minns kanske vår första beskrivning av anmält fynd.

Fyndet 1998.06.21 (Körkmacken nr. 1998, K-E Pettersson. Garda.)

NU HAR DEN SETTS ÄVEN PÅ GOTLAND, SÄLGSKIMMERFJÄRILEN.

Red: Vår ordförande, *Ola Malm*, har haft lyckan att få observera denna utsökt vackra fjäril *Apatura iris*, sälgskimmerfjärilen, på nära nog på hemmaplan. Nedan förmedlar Ola några rader om fyndplatserna på Go, trivselpplatserna och de tjugo senaste åren.-----Tack Ola, fjärilsfynd behövs i Körkmacken.

Tidpunkt: 2016.07.09.

Första fyndet av *Apatura iris*, sälgskimmerfjärilen, på Gotland. Fyndet utgjordes av en vacker hane som skrämades upp vid motionsspåret vid P18 i Västerhejde. Fjärilen slog sig sedan ner igen en bit längre bort där nedanstående foto togs. Under de påföljande dagarna gjorde flera observatörer ytterligare fynd av arten ute vid Nasume myr i Tofta.

Sälgskimmerfjärilen trivs i varma ljusa lövskogsmarker med inslag av sälg och vide, som utgör artens värdväxt. Men den kan även påträffas i igenvuxna våtmarker dominerade av videsnår. Fjärilarna håller oftast till kring trädtopparna och kan därför lätt förbises. Men de lockas lätt ner av beten tillverkade av vin eller jäst frukt. De besöker aldrig blommor.

. Sälgskimmerfjärilen har under de senaste tjugo åren spridit sig från några få lokaler i Skåne till att nästan blivit en allmän art i hela Götaland. De nordligaste fynden har gjorts i Närke och Södermanland. Med denna snabba spridning norrut var det därför mest en tidsfråga innan den även skulle uppenbara sig på Gotland. Flygtiden sträcker sig från slutet av juni fram till en bit in i augusti.

. Orsaken till spridningen kan möjligen bero på klimatförändringar i kombination med igenväxning av friska marker där värdväxterna inte sällan tar över.

Ola Malm.

MINNESORD.

Red,s gode vän och diskussionsbroder, **Vincent Williams** har avlidit.

Vincent, konstnär med många förmågor,målare, skulptör och alltid nyfiken på ny utmaningar. Global-Stoneworks gav honom möjligheten att arbeta i många olika stenarter. För red. är stenarbetena hans stora konst. Vincent hade en gedigen akademisk utbildning. Insekterna var dock inte hans ämne men han stöttade GEF,s verksamhet. Red,s sörjer mycket Vincents bortgång.

Vi minns alla
Vincent Williams

DEN GRÖNSKIMRANDE, LURAR OSS EMELLANÅT.

Red; Under många egna turer och exkursioner har jag observerat ”guldbaggen” men inte kommenterat annat än att det är en gräsgrön guldbagge. En hastig blick på täckvingarnas teckning i vitt och den gröna kulören har fått avgöra.För detta slarviga beteende borde red. åthutats! Dom flesta har säkerligen ändå varit den gräsgröna guldbaggen då den är mycket vanlig på Storsudret.

Brun guldbagge fångade red. dock i fälla inom ett ekområde, se Körkmacken nr.17, 1997:4. Se även boken ”Hundraelva nordiska evertebrater” SLU.ArtDatabanken och Nordiska ministerrådet. ISBN 92-893-0755-2. Uppsala 2002.

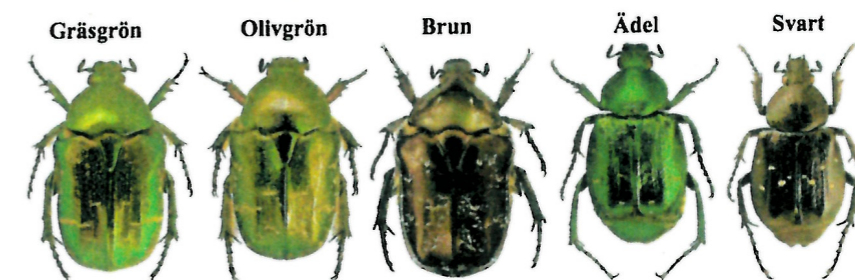
Hädanefter kommer även guldbaggar att granskas noggrannare.

Läste senaste numret av Lucanus, 2016.21:1 och där fanns en artikel och en bestämningstabell för Guldbaggar. Författare Bengt Andersson, Nybro. Bengt har givit red. tillstånd att införa hans tabell och figurer - Tack Bengt !

Foton: Förf. (undersidorna), övriga L. Borowiec.

	Färg	Halssköld	Köl på pannan	Epimerer syns (fig. 1)	Utskottet på undersidan
Gräsgrön guldbagge	grön (sällan svart)	saknar vita småfläckar	ja, i regel	ja	kula (fig. 2)
Olivgrön guldbagge	grön	har vita småfläckar	nej	ja	triangel (fig. 3)
Brun guldbagge	mörkt bronsgrön	har vita småfläckar	nej	ja	triangel (fig. 4)
Ädelguldbagge	glänsande grön	saknar vita småfläckar	-	nej	-
Svart guldbagge	svart	saknar vita småfläckar	-	nej	-

Figur 1. Mellanbröstets epimerer syns ovanifrån hos tre av guldbaggarna. Bilden visar gräsgrön guldbagge *Cetonia aurata*.

Förf:s adress: Borgvägen 10, 382 45 NYBRO. bean2@telia.com

Bengt har påpekat att den säkraste karaktären för att skilja de vanliga arterna är utskottet på undersidan. Vidare påpekar Bengt att den gröna nyansen varierar betydligt hos dessa arter.

Foton: Författaren (undersidorna) . Övriga foton L. Borowiec.

ETT FYND I STOR GULESKÅL. Familj *Oedemeridae*.

Red: Red. tänkte prova ett nytt försök att fånga några Hymenoptera för att komplettera kunskaperna - för studier, vid en timmervälta vid skogskanten.

En gul hink skaffades och kapades till lämplig höjd - en guleskål, vatten och lite tvål och glykol. Massor med Diptera, några små Coleoptera och några små Hymenoptera dock ej de önskade. Här nedan redovisas en Coleoptera, ny för red.

Plats. Öja. Vamlingbo. Skogsglänta vid timmervälta.

Tid. 2015.09.04.

Systematik.

Ordning. Coleoptera. Skalbaggar.
U.ordning. Polyphaga.
Ö.familj. Tenebrionoidea.
Familj. Oedemeridae, blombaggar.
ART..... *Oedemera lurida*.

Leg., Det. och Ex.coll., M. Björck.

Kontroll. Bengt Andersson. Nybro.

Arb.nr. D-2015.09.04.

Kulörer:

Täckvingar.

.. Åsar svarta. Mellanrummen mellan åsarna svarta med svag kopparnyans, nedliggande korta ljusa hår.

Halssköld.

.. Halssköld svart med svag glans, nedliggande korta ljusa hår.

Huvud.

.. Huvud svart med uppstående ljusa längre hår.

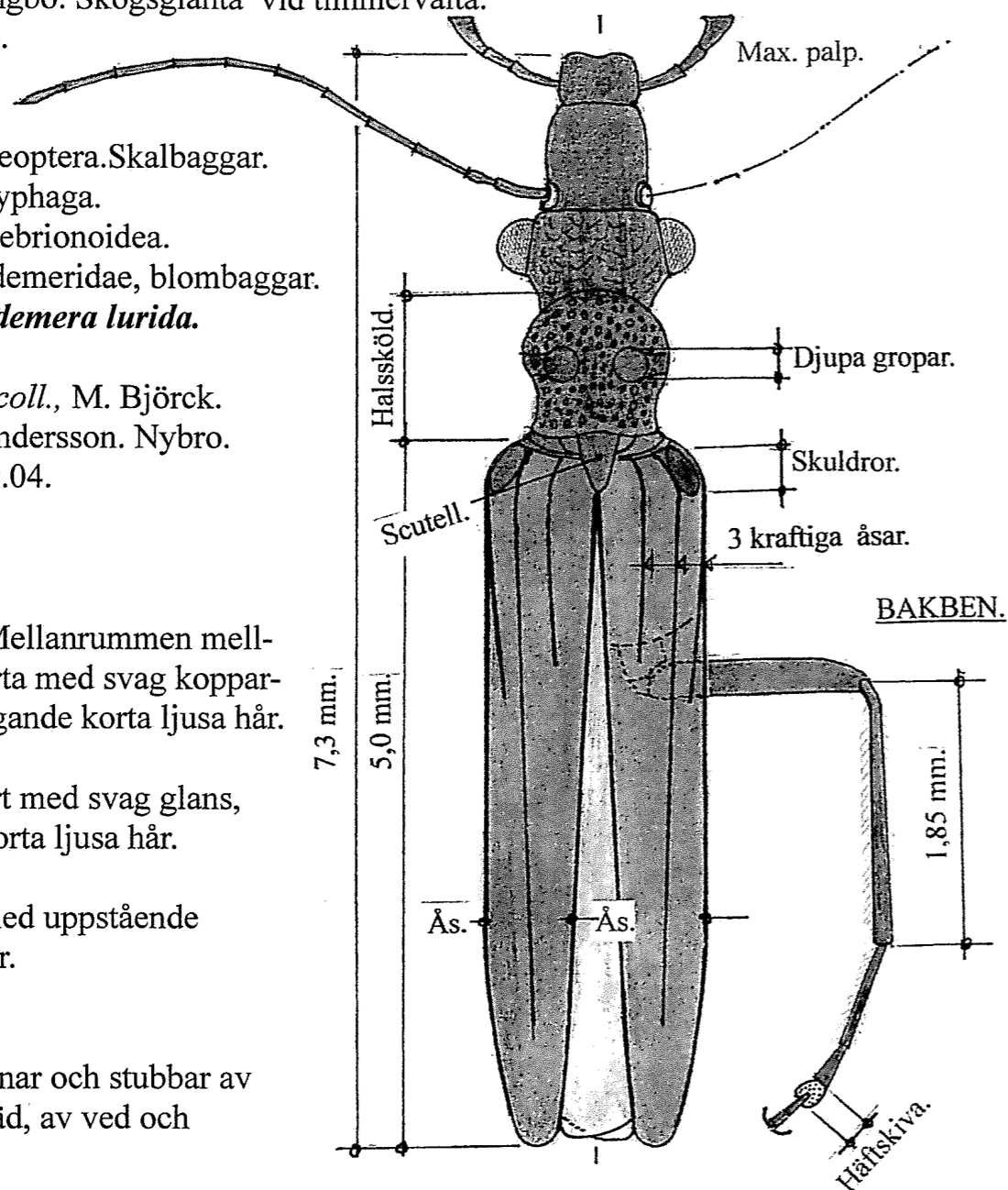
Larver:

Utvecklas i grenar och stubbar av vissa löv-barrträd, av ved och svamp.

Fullbildade:

Nektar och pollenätare, i blomrik vegetation. På platsen rikligt med flockblomstriga växter.

Att finna mer utförlig text eller berättelse om denna bagge *Oedemera lurida* är svår hitta - red. har det inte. I Catalogus Coleopterorum Sueciae, 1995, är den angiven från alla landskap utom Gotska Sandön och Vb, Nb, Pi, Lu och To.

DENNA "BAGGE" VÄLKOMNADE OSS!

Red: Tidig vår efter att vi flyttat in i huset i Burgsvik spatserade den på gångbanep Plattorna utanför huset. Min undran var då, är det en bagge som hör samman med att huset och platsen för gångbanep Plattorna har varit ett stall med förgård.

Den har sedan dess visat sig varje år, i nio års tid!

En artbestämning gav besked - ingen direkt koppling.

Systematik;

Ordning . Coleoptera.
U.ordning. Polyphaga.
Ö.familj . Tenebrionoidea.
Familj . Tenebrionidae. Svartbaggar.
ART. *Opatrum sabulosum*.
Kornig sandsvartbagge

I Fältfaunan B-O. Landin står följande.

. Allmän under stenar på öppna, torra och sandiga marker.

Denna beskrivning stämmer bra med

förhållandena på platsen. Dock visar

"baggarna" sig på betongplattorna -

förmodligen ett hinder i vägen till

annan jaktmark? Larver och vuxna är

nedbrytare, äter rötter och skott.

Arb.nr. D-2015.06.05- 3.

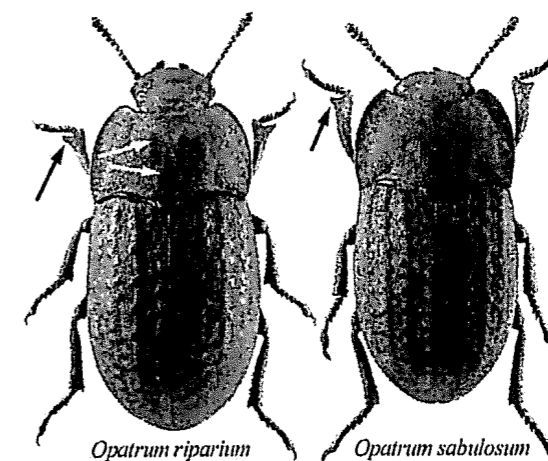
Leg., det., ex coll. M. Björck.

Familjen Tenebrionidae är mycket artrik och mångformig, drygt 15000 arter uppges för hela världen! I Sverige är ca 70 arter kända.

2 arter finns i släktet Opatrini, *Opatrum riparium* - blank sandsvartbagge och *Opatrum sabulosum* - kornig sandsvartbagge.

O. riparium på leriga torra marker och *O. sabulosum* på sandiga, steniga marker, torra marker. Dom ses alltså inte tillsammans.,

Från Bengt Andersson i Nybro har vi fått tillstånd att använda bilder från Lucanus 2012 samt Bengts artskiljande karaktärer, se nedan.

Oparium riparia, blanka kuddar på halsskölden. *Oparium sabulosum*, utan kuddar på halsskölden, hela ytan kornig. Framskenbenens spets är olika spetsiga, *O. riparium* något trubbig.

YTTERLIGARE ETT FYND PÅ ASFALTVÄGEN.

Red: Att cykla i landskapet är en njutning, när vinden är måttlig. Denna cykeltur hade ingen avsikt att fånga insekter. Men likväl dyker en alldeles oskadad jordlöpare upp på asfalten. Hur den har kommit dit?, två möjligheter. 1. Den var på vandring och behövde korsa vägen. 2. En bil stötte till den när den flög över vägen, och den föll ner på asfalten.

Plats. Öja socken. Vid bondgården Rudvier, på Hamravägen.

Tid. 2015.08.30.

Systematik:

Ordning..... Coleoptera.Skalbaggar.

U.ordning .. Adephaga.

Familj Carabidae.

Släkte Licinini.

ART..... *Licinus depressus*.

Höstlöpare.

Leg., M.Björck. Det. Bengt Andersson. Nybro.

Ex.coll. M.Björck. Arb.nr. 2015.08.30.

Under Red,s arbete med artbestämningen tecknades framtarsen för att ge vägledning. Nej, det blev Bengt som avgjorde arten.

Biologi. L. 9,5-11,8 mm

En xerophilous – torrmarksart – som lever på torr, sandig eller grusig mark, ofta blandad med lera eller kalk. Arten föredrar tämligen skuggig mark i öppet gräsland.

Larv och förmodligen också adult lever på sniglar.

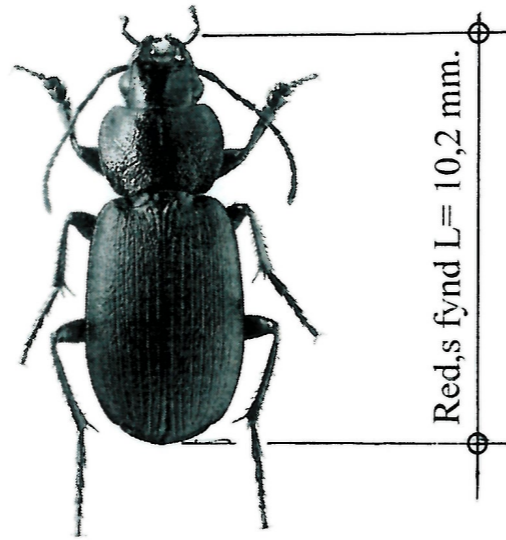
Skalbaggen, enl. Larsson (1939) och Lindroth (1945), enl. deras övervägande, en våruppfödning och har adult övervintring.

Enl. Artportalen funnen 6 ggr tidigare på södra Gotland. Se kartan.

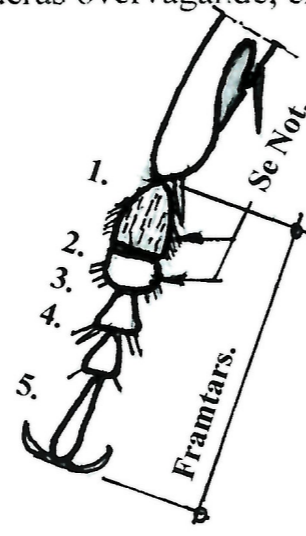
Främst en Öland-Gotland-art., men den hittas regelbundet även i mälardistriktet.

Småland saknar arten= ej rapporterad till AP.

Detta meddelar Bengt Andersson.Nybro.

Höstlöpare, *Licinus depressus* ♂

Reds NOT.

Tarsled 1 och 2 ser nästa ut som en led för en Chrysomelidae, med hårkudde på u-sida.

MEDLEMMAR FANN ROVSTEKLARNAS "KUNGAKRONA" I MÄNGD.

Red; Medlemmarna Sonja och Roland Söderström kom den 21/7- 2016 med 2st steklar och bad om artbestämning. Bestämningen gjordes "på direkten" och det visade sig vara, enligt red,s egen nomenklatur, rovsteklarnas "kungakrona" Var fanns fyndplatsen? Red. blev rejält nyfiken, platsen besöktes omgående och nu blev överraskningen total! Detta har vi inte sett tidigare inom Storsudret.

Systematik.

Ordning..... Hymenoptera,steklar.

U.ordning.... Apocrita, midjesteklar.

Ö. Familj..... Sphecidae,grävsteklar-rovsteklar.

U.familj..... Philanthinae.

Släkte Philanthini. (Latreille,1802)

Art..... *Philanthus triangulum*. (Fabr. 1775)

Bivarg.

Leg., Sonja och Roland Söderström.

Det., M.Björck. Ex.coll. M.Björck.

Arb.nr.2016.07.21-1.

Hjulspår, sand.

Mittremsa, be vuxen.

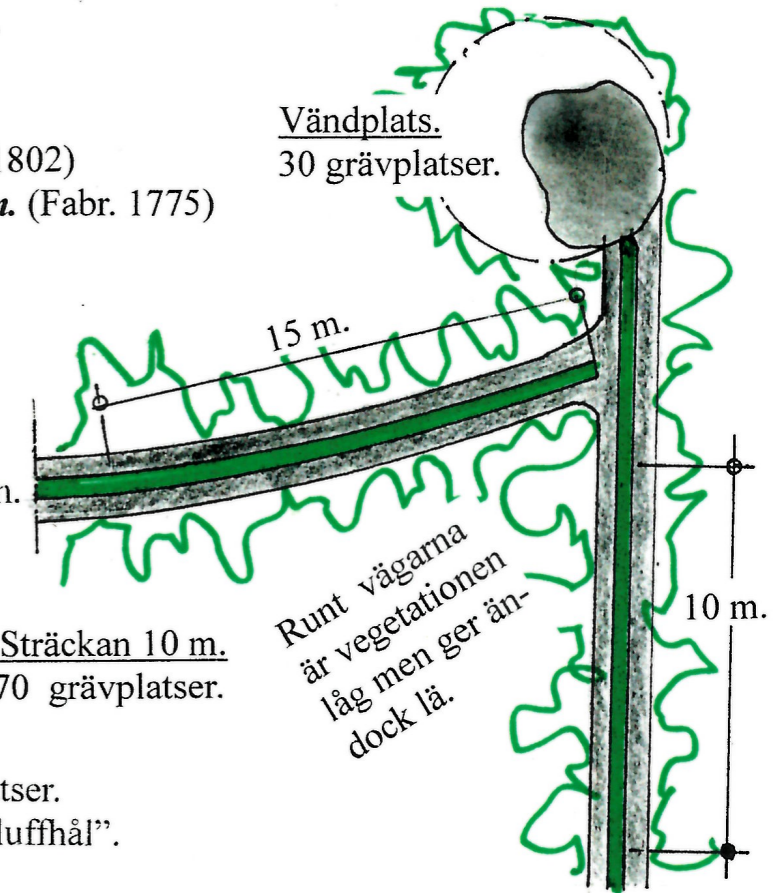
Hjulspår, sand.

FYNDPLATS.

Handskiss 2015.07.23.

Vändplats.

30 grävplatser.

Sträckan 15 m. Sträckan 10 m.

240 grävplatser. 70 grävplatser.

ANM.

Totalt 340 grävplatser.

Läs nedan om "bluffhål".

Philanthus triangulum, Bivargen är den insekt som utfört alla dessa grävningar, varför?

Bivargen utför ett rör i sand för att lägga äggen och att där med rov uppföda larven via puppan till vuxen. Bivargen benämnes sandstekel och rovstekel.

För att ge kompletterande text och bilder, nedan, har red. använt den viktigaste boken om Sphecidae. "Die Grabwespen Deutschlands" Författare Manfred Blösch. ISBN 3-931374-26-2.

Fortsättning nästa sida.

Från följande stycken har red. valt korta sammanfattande stycken. Varje stycke i boken är många sidor långa.

Rubriker. Grävning – Temporär boförslutning - -Skenbar bohåla, bluffhål - Gift - Paralyserat – Samlar bytesdjur – Antal ägg – Bytesdjur, äggplacering och orientering - Slutlig boförslutning – Bivargar parasiteras – Red, s Sammanfattning – Plats.

Grävning.

Grävning av boet utföres med framgång, med mandiblerna (kåkarna) och med frambenen. Insatsen är givetvis beroende av markmaterialet.

(I vårt fall är materialet lättgrävt och dessutom med lämplig hållfasthet)

Vid grävandet samlas materialet under kroppen, det uppstår en kulle utanför bohålet.

Temporär boförslutning. Steklarna tillsluter bogången temporärt vid utflykter såsom vid jakt mm. Tillslutningsmaterialet är detsamma som bomaterialet. Ofta svårt för våra ögon att upptäcka.

Philanthus triangulum,s gift är verksamt mot alla insektsordningar och mot spindlar.

Philanthus triangulum är immun mot sitt eget gift.

Den starkt bepansrade bivargen står emot biets stick.

Skenbar bohåla. Bluffhåla.

När materialet från den temporära förslutningen av bohålan borttagits är det bråttom att utföra en falsk bohåleingång som dock slutar tvärt, djup 1-5 cm.

Philanthus triangulum har lagt det paralyserade biet (honungsbi) bredvid boet medan den brådskande "krafisar" bort bogångens täckning.

Philanthus triangulum samlar jagade bytesdjur i gångsystemen i sitt bo. Börjar med bobygget när tillräckligt med bytesdjur finns att fånga.

Fortsättning nästa sida.

Antalet ägg.

För norden anges att antalet ägg vanligen är 5. Boet utgöres av en huvudgång, från den har biet utfört även kortare sidogångar. I huvudgång och sidogångar placerar biet sedan äggen i viss ordning så att "mognaden" blir ungefär densamma.

Bytesdjur, äggplacering och orientering.

Philanthus triangulum, Bivarg. Bytesdjur utgöres av honungsbin, *Apis mellifera*. Bivargen jagar i en omkrets om ca. 1000 m från bohålet.

När grävandet och bytesdjuren är på plats placerar bivargen ett ägg på ett bytesdjur, ägg lägges längs djurets längsaxel på djurets undersida av bröstet. Födan hämtas sedan, vartefter, från de samlade bytesdjuren.

Bivargen orienterar sig i huvudsak efter "solkompassen". Väl på plats orienterar sig bivargen med synen för att hitta sitt bo.

Slutlig boförslutning.

Markbon – i detta fall sand – När dessa bon tillslutes för säsongen utföres detta med materialet från platsen. Ett noggrant arbete där bivargen skrapar och krafisar ytan noggrant.

Bivargar parasiteras.

Även Philanthus triangulum parasiteras av andra insekter. De svåraste är sannolikt guldsteklarna *Hedychrum gerstaeckeri* och *H. rutilans* samt några tvåvingar, *Metopia argyrocephala*, *Sphecapta conica*, stekelflugorna *Physocephala chrysorrhoa* och *P. vittata*.

I Länsstyrelsens inventeringar och i "Skyddsvärda insekter i Gotländska sanddyner" 2013:1 nämns inte de guldsteklar som upptages som parasiterande. I inventeringen nämnes 4 arter som fynd på några lokaler.

Holopyga generosa,

Hedychrum nobile,

Hedychridium ardens,

Hedychridium cupreum.

Den guldstekel som är vanligast på Storsudret är *Chrysis ignita*.

Philanthus triangulum. Vid Naturreservatet Lundar. Foto. Magus Martinsson.

Fortsättning nästa sida.

Red,s sammanfattning.

Ovan redovisade är en mycket kort sammanfattning, vill du ha en fylligare bild av *Philanthus triangulum* rekommenderas "Die Grabwespen Deutschlands".

I varma sandområden i Mellaneuropa påträffas *Philanthus triangulum* ofta, vissa år i talrika boområden.

I Norden är förekomsten och utbredningen uppenbart beroende av klimatfluktuationerna. De bildar då gärna boområden i sällan använda bruksvägar med lämplig sand-sammansättning och soligt lägt läge – de förutsättningarna fanns i år (2016) vid den funna lokalen. Värmen var i år ovanligt hög och sammanhängande.

Ingen hade besökt området varför vi inte har uppgift om när hanarna orienterade sig om platsens lämplighet. I regel uppträder hanarna någon vecka innan honorna. De uppträder då i randen till boplatsområdet.

Red. har inte lyckats räkna individerna, en sannolik **siffra kan vara nära 100 ind.** Ett så stort boområde har red. inte kännedom om inom Storsudret.

Hur siffran ser ut för Gotland har inte rapporterats.

Tidigare har red. noterat boområden inom reservatet Lundar, 3-5 individer.

En genomgång av Länsstyrelsens inventeringar, bland annat "skyddsvärda insekter i Gotländska sanddyner", finns inte *Philanthus triangulum* nämnd som fynd.

Litteratur.

Bestämningslitteratur: Fauna Entomologica Scandinavica. Volym 4. Del 1.

The Sphecidae of Fennoscandia and Denmark. Förf. Lomholdt.

Faktabok : Die Tierwelt Deutschlands. Die Grabwespen Deutschlands.-

Förf. Manfred Blösch. ISBN 3-931374-26-2.

TIDNINGSNOTIS.

I en av Gotlands dagliga tidningar fann red. denna bild med en spännande malpåverkan. (2016.08.12)

I kommande nummer skall red. reda ut lite mer om denna mal och om dess biologi.

Bara namnet är spännande.

NATURENS EGEN PICASSO. Körsbärsiansattmaalen har gjort detta. Nyhamn, 5 augusti. Foto: S-O Lantz

MEDLEMMARNAS FYND.

Red: Red. har underbara grannar här nere på Storsudret. Förtjusta i insekter! , och lämnar fynduppgifter.

2016.04.19. Öja. Mårtenskvior. Maria Lind. På asfalt.

Ordning. **Coleoptera.** Skalbaggar. Familj. Carabidae.

Art. *Carabus nemoralis.* Parklöpare. L= 21,0 mm.

2016.05.10. Öja. Hoburgsvägen. Maria Lind.

Ordning. **Lepidoptera.** Fjärilar. Familj. Pieridae. Vitfjärilar.

Art. *Anthocharis cardamines.* Aurorafjäril. ①

Ordning. **Lepidoptera.** Fjärilar. Familj. Nymphalidae.

Art. *Inachis io.* Påfågelläga. Larver på nässlor. ②

2016.05.26. Öja .Bygdegårdsvägen.

Roland & Sonja Söderström. Funna i vattenbalja.

Ordning. **Coleoptera.** Skalbaggar. Familj. Elateridae.

Knäppare. Art. *Melanotus rufipes.* L= 14,2 mm.

Ordning. **Coleoptera.** Skalbaggar. Familj. Cantharidae.

Flugbaggar. Art. *Cantharis violacea.* L= 12,5 mm.

2016.06.01. Öja. Bygdegårdsvägen.

Roland & Sonja Söderström. Funna inomhus i ved.

Ordning. **Coleoptera.** Skalbaggar. Familj. Cerambycidae. Långhorning.

Art. *Rhagium inquisitor.* Barrträdslöpare. L=10.2 mm.

2016.06.23-24. Öja. Bygdegårdsvägen.

Roland och Sonja Söderström.

Ett minsann ovanligt fynd inomhus, funna i kökstaket.

Ordning. **Hymenoptera.** Steklar. 3 hanar, 2 honor.

Familj. Ichneumonidae. Brokparasitsteklar.

U.familj. Ichneuminae. Fjärilsparasitsteklar.

Art. Framtages under hösten 2016.

2016.06.30. Vamlingbo. Rembs. Holmhällarvägen.

Martin & Wivian Lundberg.

Ordning. **Coleoptera.** Familj. Cerambycidae. Långhorning.

Art. *Anastrangalia sanguinolenta.* Tegelbock.

2016.02.15. Öja. Hamravägen. Funnen på asfalt.

Larv till nedanstående fjäril, 07.08.

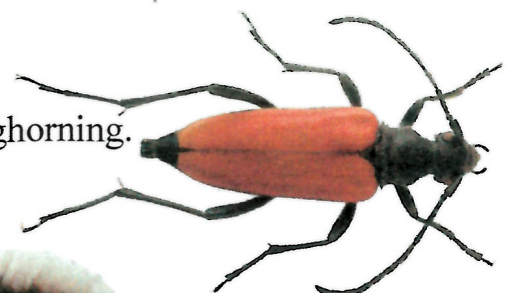
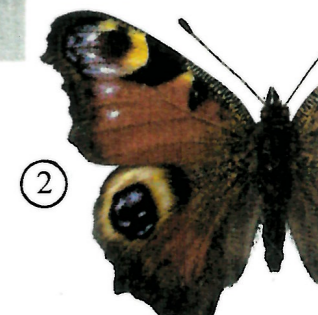
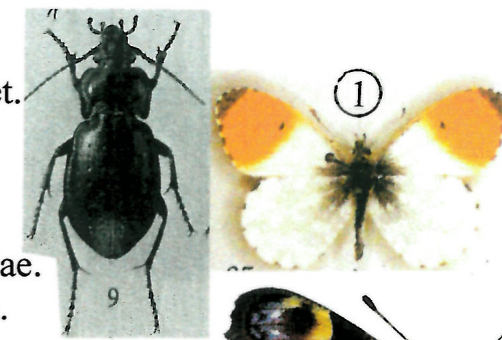
2016.07.08. Öja. Hamravägen. Funnen på asfalt.

Ordning. **Lepidoptera.** Fjärilar. Familj. Arctiidae.

Art. *Arctia caja.* Björnspinnare.

Fortsättning nästa sida.

och sidan 16 med Kompletterande fynd från Bo och Karin Hammar.

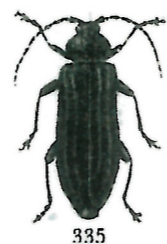

Fortsättning **MEDLEMMARNAS FYND.**

2016.07.04. Vamlingbo. Rembs.Martin & Wiviann Lundberg.

Ordning. **Coleoptera.**

Familj. Cerambycidae. Långhorningar.

Art. *Spondylus buprestoides*. Bitbock L = 19,9 mm.

335

2016.07.15. Hörsne. Line. Bo & Karin Hammar.

Jmfr.2016.06.23. Även detta fynd inomhus.

Ordning. **Hymenoptera.** Steklar. 1 hane, 1 hona.

Familj. Ichneumnidae. Brokparasitsteklar.

U.familj. Ichneumininae. Fjärilsparasitsteklar.

Art. Framtages under hösten.

2016.07.24. Vamlingbo. Rembs. M & W. Lundberg.

Ordning. **Coleoptera.** Skalbaggar.Familj. Cerambycidae. Art. *Prionus coriarius*.

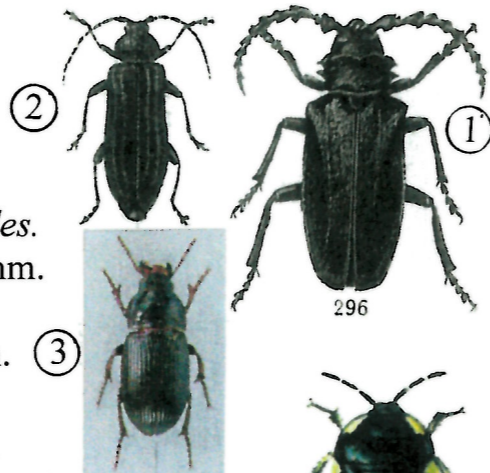
① Taggbock. L= 31,0 mm.

Familj. Cerambycidae. Art. *Spondylus buprestoides*.

② Bitbock, el. Träbitare. L= 14.4 mm.

Familj. Carabidae. Art. *Harpalus rufipes*.

③ Åkerfrölöpare, 2st. L= 14,4 mm. ③

296

Senare inkomna fynd.

2016.06.17. Hörsne. Bunge. M.Winbergh.

Ordning. **Hemiptera.** Halvvingar. U.ordning.Heteroptera.

Ö.familj. Pentatomidae. Bärfisartade.

Familj. Cydnidae. Tornbenskinnbaggar.

Art. *Tritomegas bicolor*. Svartvit taggbening. L= 7,3 mm.

Bilagat också 5 st larver av arten. Larver i 5 te larvstadiet.

Ordning. **Hymenoptera.** Steklar.

Ö.familj. Vespoidea.

Familj. Eumenidae . Solitära getingar.

Art. *Ancistrocerus (nigricornis)*.

På Gotland har noterats 10 svårskilda arter.

Eumenidae släktet *Ancistrocerus*

2016.06.05. Hörsne.Line. Bo & Karin Hammar.

Ordning. **Hymenoptera.** Steklar.

Ö.familj. Vespoidea.

Familj. Eumenidae. Solitära getingar. L=12,2 mm.

Art. *Ancistrocerus (parietum)*. Se ovanstående.

2016.04.17. Hörsne. Line. Bo & Karin Hammar.

Ordning. **Coleoptera.** Skalbaggar.

Familj. Curculionidae. Vivlar. L=8,8mm.

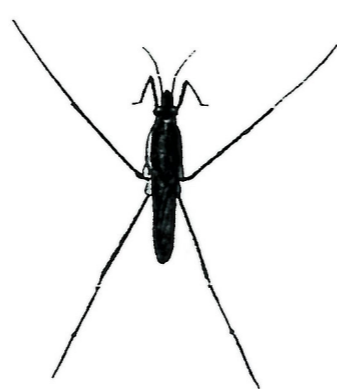
Art. *Otiorrhynchus sulcatus*.

2016.05.26. Hörsne. Line. Bo & Karin Hammar.

Ordning. **Heteroptera.** Skinnbaggar.

Ö.familj. Gerroidea.

Familj. Gerridae. Skräddare. L=9,1 mm.

Art. *Gerris* – ej artbestämnd.**DEN HAR ÄNTLIGEN VISAT SIG , SKINNBAGGEN I GRANKOTTAR.**

RED; Stormar är ju inte roliga, men kan ha intressanta sidor för den som är insekt-intresserad. Den här gången fälldes ett tiotal fullvuxna granar (*Picea abies*) med stor höjd. Granarna var i risk zon och stod nära hus, varför de fälldes. När red. insåg möjligheten att samla kottar så togs 50-kottar för studier . Dels kottar som satt kvar på grenar dels kottar som trillat av och låg på marken. Nu blev det spännande – skulle red,s eftersökta bagge finnas i kottarna ?

Plats. Gården Rudvier vid Hamravägen. Öja socken.

Tid. 2016.04.16.

Kulörer.

Vid fångsten upplevs inte kulörerna så starka, under luppen är de starka. Huvud, halssköld och scutell glänsande svarta. De ljusa färgerna gulbruna. Ben i sin helhet brunröda. Buksida, huvud, halssköld och buk svarta.

Systematik:

Ordning. Heteroptera. Skinnbaggar.

Ö.familj. Lygaeoidea.

Familj. *Lygaeidae*. Fröskinnbaggar.ART..... *Gastrodes abietum*.

Leg., och Det., M.Björck.

Ex.coll. M.Björck. Arb.nr. D-2016.04.16.

Kännetecken.

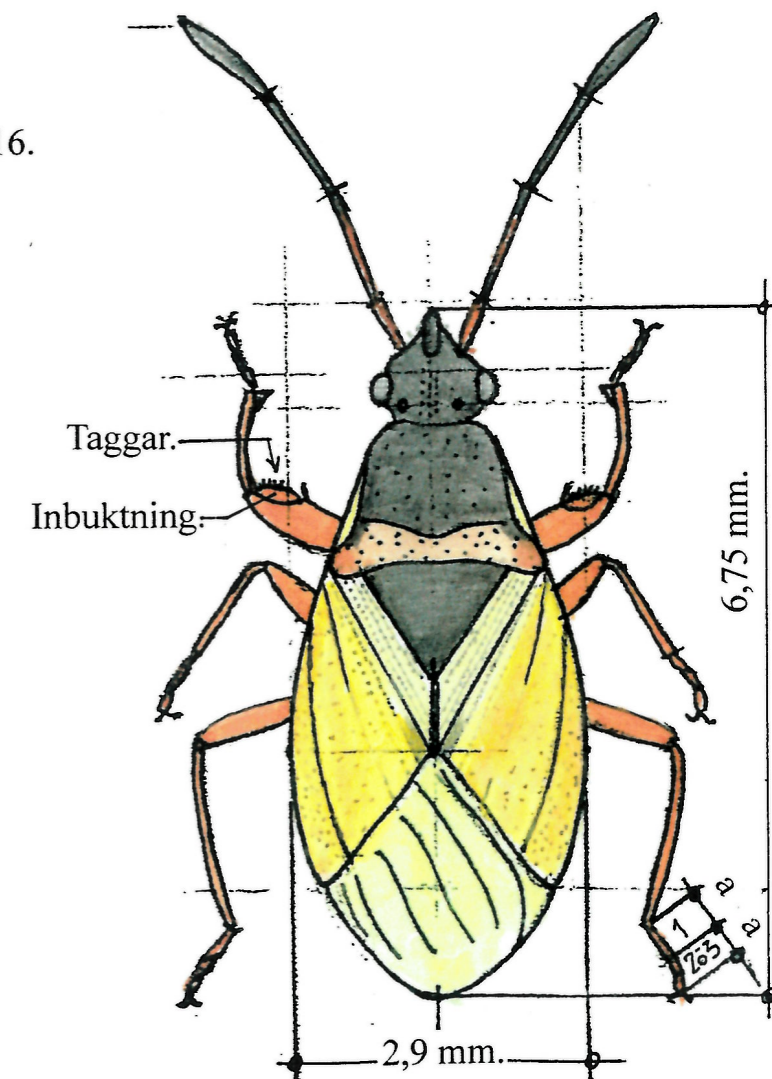
Text hämtad från Die Tierwelt Deutschlands. Teil 54. Wanzen oder Heteropteren. Förkortad av red.

Djuret ovalt, på ovan-och undersida plan. Huvud trekantigt. Ögonen ganska nära halssköldens framkant. Antenner slanka, ungefär så långa som halva djurets längd. Halsskölden smalare framåt, sidoranden i hela längden,smal och skarp. Membranet med 5 tydliga ådror, (red. den femte kort,nära kant. Framlår tjocka, mycket tjockare än de övriga låren.(Se figuren där också taggarna antydes.)

1-sta leden i bakfoten lika lång som eller längre än 2+3 tillsammans. (Red. se figuren).

Lever på koniferer. Påträffas undantagsvis på marken.

Vid övervintring gömmer sig djuret under kottarnas fjäll,under bark eller barkens sprickor.

ÄNTLIGEN HAR RAKHORNDYVELN & OXHORNDYVELN VISAT SIG.

Red: Inom en närliggande hage finns ungdjur, dessa ger åtskilliga bajsplättar att söka skalbaggar i. Efter att genomskött ett tjugotal bajsplättar så fanns den där! Marken är en torr solig beteshage på sand och grusmaterial.

Plats. Öja socken. X 63 24 300. Y 16 50 000.
Tidpunkt. 2015.07.18.

Systematik:

Ordning..... Coleoptera. Skalbaggar.
U.ordning... Polyphaga.
Ö.familj..... Scarabaeoidea.
Familj..... Scarabaeidae. Bladhorningar.
Släkte..... Onthophagus. Horn- och dvärgdyvlar.
ART *Onthophagus nuchicornis*.
Rakhorndyvel.

Arb.nr. 2015.07.18.- 10.

Leg., det., ex.coll., M.Björck.

Gotland tillhör de områden i Sverige som har lyckan att äga förekomster, bland annat i red,s område . I övrigt anger Håkan Ljungberg ” splittrad förekomst Skåne – Västergötland.”

Från B-O Landin, i Fältfaunan noteras att arten uppehåller sig ”I och i gångar under färsk spillning”.

I ” Nyckel till svenska dyngbaggar”, författare Håkan Ljungberg & Krister Hall 2009, noteras under baggen .”

Onthophagus nuchicornis – Rakhorndyvel. Längd 5,5 – 9 mm.

Svart, framkroppen utan eller med svagt bronsskimmer, täckvingarna blekt halmgula med oregelbunden fläcktäckning, undantagsvis nästa helt mörka. Hos honan har hals-skölden framkant en bula på mitten. Sällsynt i öppna torra betesmarker.

Den berömde franske naturforskaren Henri Fabre studerade vanorna hos en annan art, *Onthophagus taurus*. Tjurhorndyvel ”Hos denna art hjälper inte hanen till med att gräva eller lagra föda för avkomman. Honan ensam gräver en lodrät gång under färdynga, gräver ut en kammare nedtill dit hon drar ner en dyngklump. På denna lägger hon sedan ett enda ägg och proppar sedan igen gången med dynga.

Några intressanta noteringar i Catalogus Coleopterorum Sueciae.

1986. *O. nuchicornis*. Förekomst. Sk-BI-Ha-Sm-Öl-Go-Ög-Vg-Bo-Nä-Up-Vr.

O. Illyricus. Förekomst. Sk-Go.

1995. *O. nuchicornis*. Förekomst. Sk-BI-Ha-Sm-Öl-Go-Ög-Vg-Bo-Nä-Up-Vr.

O. Illyricus. Förekomst. Sk-Go-Sö.

2009. *O. nuchicornis*. Förekomst. Sk- splittrad förekomst – Vg.

O. Illyricus. Isolerad förekomst Go.

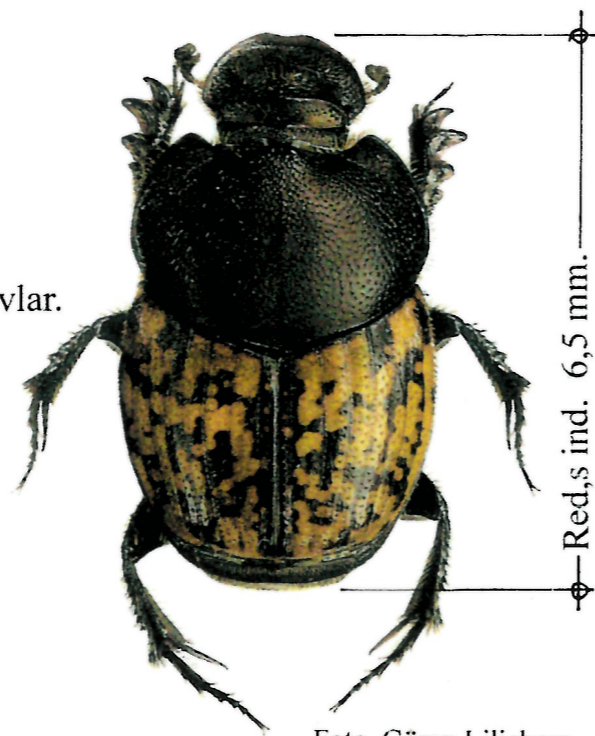

Foto. Göran Liljeberg.

Fortsättning nästa sida.

Red: I samma hage som fyndet av rakhorndyveln gjordes, återfanns även en andra spännande dyvel – oxhorndyveln. Detta är maximal fyndlycka.

Plats. Öja socken. X 63 24 300. Y 16 50 000.
Tidpunkt. 2015.08.29.

Systematik:

Ordning..... Coleoptera.Skalbaggar.
U.ordning.. Polyphaga.
Ö.familj ... Scarabaeidae.Bladhorningar.
Familj Scarabaeidae. Bladhorningar.
Släkte. Onthophagus. Horn- och
dvärgdyvlar.
ART.....*Onthophagus illyricus*.
Oxhorndyvel.

Arb.nr. D-2015.08.29.

Leg., det., ex.coll. M.Björck.

Kontroll B.Andersson. Nybro.

Monterad B.Andersson. Nybro.

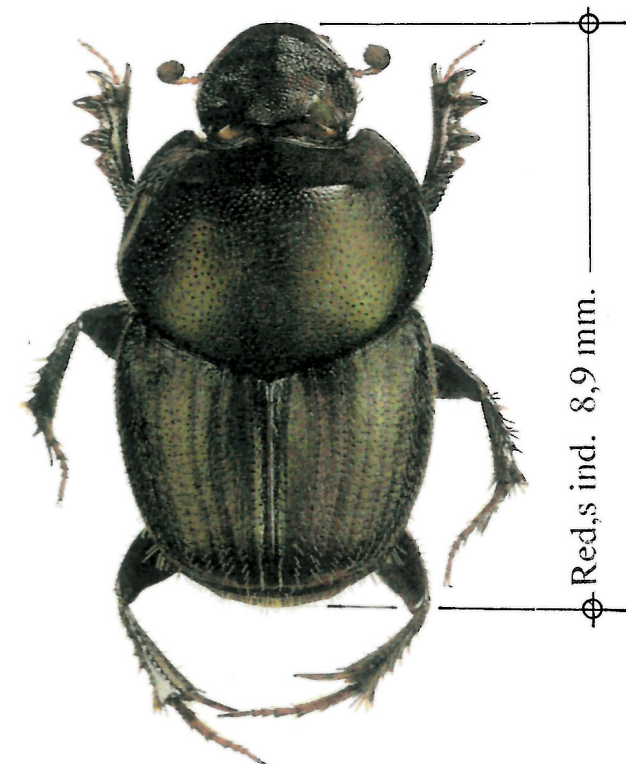
Oxhorndyveln funnen i kobajs, enl.B-O Landin uppehåller de sig ” I och i gångar under färsk spillning”.

I ”Nyckel till svenska dyngbaggar”, författare Håkan Ljungberg & Krister Hall 2009, noteras under baggen ”.

Onthophagus illyricus. Oxhorndyveln. Längd 8 -11,5mm.

Svart, mer eller mindre tydligt grönskimrande, täckvingar ibland helt eller delvis brunröda. Mycket sällsynt i öppna, torra betesmarker i vindskyddande lägen, främst i kospillning. Försommar och höst. Endast funnen på Gotland.

Länge betraktad som utdöd, men återfanns 2006. Ingår i åtgärdsprogrammet för dynglevande skalbaggar.

Nyckel till svenska dyngbaggar

Text: Håkan Ljungberg & Karolina Vessby
Bild & layout: Göran Liljeberg

Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN

Åtgärdsprogram
för hotade arter

DOM TRIVS I BADRUMMET, PÅ DIN TVÅL OCH TVÅLRESTER.

Red; I badrummet gäller full renlighet och inga små fuksamlingar, om så inte är fallet kan du bli anfallen av myggor. Vi fick häromdagen en mygga för artbestämning – en badrumsmygga. Sannolikt inkommen via badrumsfönstret, myggan drogs sannolikt dit när ljuset var på vid kvällen.

Plats. Burgsvik.
Tid. 2015.06.10.

Nedan visade teckningar har hämtats från
Göte Göransson,s bok med titeln
”Mina Insektsvandringar”. 2001.
ISBN.91-46-17471-0.

Sydstematik.

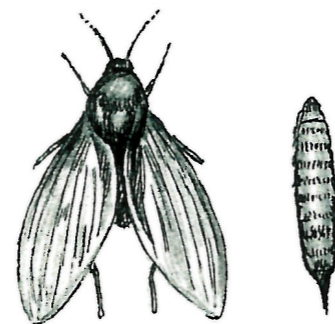
Ordning. Diptera. Tvåvingar.
U.ordning. Nematocera. Myggor.
Ö.familj. Psychodoidea.
Familj. Psychodidae. Fjärilsmyggor.
Familjen består av 38 arter i
Sverige. Alla små 1,5-5 mm.

ART..... Psychoda (alternata?)

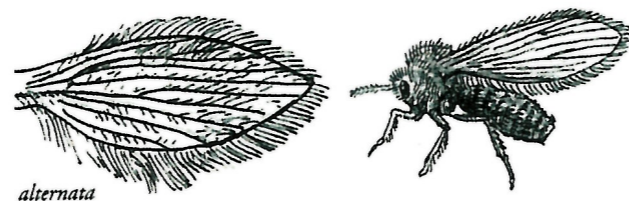
Vår ind. 1,3 mm.

Arb.nr. 2015.06.10.

Från boken ”Våra Insekter”. Red. S.Sangild
Svensk bearbetning Håkan & Kicki
Elmqvist, har nedanstående text hämtats.
ISBN 978-91-518-4764-1.

Psychoda-art samt larv

alternata

” Familjen *Psychodidae*, Fjärilsmyggor är dälga flygare, med karakteristisk, hoppande flykt. De kan dock föras vida omkring med vindar. *Psychoda* -- arterna är små. Grå och klumpigt byggda myggor med långa, något avsmalnande vingar. Sedda ovanifrån har de ett typiskt trekantigt, fjärilsliknande utseende, som ytterligare förstärks av den täta, spräckliga hårbeklädnaden. De enstaka arterna (red,s understrykning) är mycket svåra att skilja från varandra.

Några av arterna är allmänna. Det gäller först och främst de arter, som i oräkneligt antal uppträder vid biologiska reningsverk. De förekommer också i mängd vid badanläggningar.

Larverna lever i sötvatten med ruttnande organiskt sötvatten. ”

Vårt ex. visar att även i mindre badrum avsöndras ämnen som är attraktiva för *Psychoda*.

Fortsättning KOMPLETTERANDE FYND FRÅN MEDLEMMAR.

Tyvärr får bilder inte plats.

Från Bo & Karin Hammar. Hörsne, Line.

2016.06.20. Ordning. Lepidoptera. Familj. Nymphalidae. Art. *Vanessa atalanta*.
Amiral.

2016.06.21. Ordning. Odonata. Familj. Libellulidae. Art. *Libellula depressa*.
Bred trollslända.

2016.07.02. Ordning. Lepidoptera. Familj. Nymphalidae. Art. *Vanessa cardui*.
Tistelfjäril.

Gotlands Entomologiska Förening**STYRELSE FÖR ARBETSÅRET 2014 - 2015**

Ordförande:	Ola Malm	Visby	malm.gotland@hotmail.com
Vice ordf.:	Mats Björck	Burgsvik	mats.betula@hotmail.com
Koordinator:	Anders Lekander	Visby	anders.lekander@gotlandskaninen.se
Ledamot:	Tord Porsne	Visby	
Ledamot:	Bo Hammar	Hörsne	
Suppleant:	Per-Ove Qviberg	Ala	perove@qviberg.se
Suppleant:	Lars-Erik Wallin	Hemse	lars.erik.wallin@telia.com
Suppleant:	Lennart Persson	Visby	lennart.persson@gotland.mail.telia.com
Adjungerade:	Arne Pettersson	Visby	p.arne.pettersson@telia.com
Adjungerade:	Dennis Nyström	Visby	

Valberedning: Karin Hammar Tel. 0498-370 97. Rådgör med henne om ev. ändringar.

Revisor: Med anledning av att Lars-Åke Pettersson avlidit är posten vakant se sid 2.

Hemsidan är under debatt.

Föreningens målsättning är att främja studier och intresse för småkryp, samt att öka kunskapen för dessa på Gotland.

Härvid ska även naturvårds- och naturskyddsaspekten beaktas. Dessutom är föreningens uppgift att sprida intresse och kunskap utanför föreningen.

Målen nås genom,

- sammankomster för information, utbildningsverksamhet såsom studiecirkel, kurser, inbjuda föreläsare mm, samt att ordna exkursioner.
- söka och utveckla kontakter med andra naturintresserade föreningar, institutioner och enskilda föreningar.
- söka kontakt med myndigheter och enskilda för information om frågor som berör aktuella djurgrupper.
- genom andra åtgärder och verksamheter, exempelvis inventeringar i fält och av samlingar, som kan beslutas av styrelsen.

HUR DU NÅR OSS

Om du önskar bli medlem eller på annat stödja oss eller resonera om något problem eller om något småkryp eller fladdermöss kan du kontakta någon i styrelsen enligt ovan.

VÅRT BANKGIRONUMMER 309-4430

KÖRKMACKEN

HEMSIDA: www.korkmacken.hemsida.net

JORDENS GEOLOGISKA TIDSEPOKER

Insekternas utveckling

Epok	Ålder milj. år.	Djurliv
Kambrium	540 - 505	Trilobiter och andra leddjur i havet.
Ordovicium	505 - 440	Första djur som går upp på land.
Silur	440 - 410	Landväxter, skorpioner och mångfotingar.
Devon	410 - 360	Första insekterna. Amfibier på land.
Karbon	360 - 285	Talrika, delvis stora, utdöda insekter.
Perm	285 - 245	Primitiva insekter dör ut, moderna former.
Trias	245 - 210	Sista primitiva insekterna försvinner.
Jura	210 - 145	Nuvarande ord. Fullständig förvandling.
Krita	145 - 65	Moderna flora, sociala insekter.
Tertiär	65 - 2	Kända familjer.
Kvartär	2 - nu	Istider.

Tabellen hämtad från Insekts-nytt nr 1/2 1995.
Norsk Entomologisk Förening.

Bizarro

av Dan Piraro

